36 989 Uitvoering van Verordening (EU) 2024/1252 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 tot vaststelling van een kader om een veilige en duurzame voorziening van kritieke grondstoffen te waarborgen, en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 en (EU) 2019/1020 (Uitvoeringswet verordening kritieke grondstoffen)

Nr. 6 NOTA NAAR AANLEIDNG VAN VERSLAG
Ontvangen 24 november 2026

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van D66, de VVD, PRO, het CDA en de BBB. In deze nota ga ik, mede namens de Minister van Klimaat en Groene Groei, in op de vragen in het verslag. In de nota zijn de vragen en opmerkingen uit het verslag integraal opgenomen in cursieve tekst en de beantwoording daarvan in niet-cursieve tekst. De vragen zijn genummerd, waarnaar in voorkomende gevallen in andere antwoorden is verwezen. Gelijkluidende of in elkaars verlengde liggende vragen zijn gezamenlijk beantwoord.

I. ALGEMEEN

HOOFDSTUK 1 DOEL EN AANLEIDING

De leden van de D66-fractie hebben met instemming kennisgenomen van het wetsvoorstel Uitvoeringswet verordening kritieke grondstoffen (hierna: het wetsvoorstel). Grondstoffen als lithium en zeldzame aardmetalen zijn onmisbaar voor de energietransitie, digitalisering en onze veiligheid. Tegelijkertijd is Europa voor de voorziening ervan sterk afhankelijk van een klein aantal landen, die deze afhankelijkheid als drukmiddel kunnen inzetten. Deze leden vinden het daarom goed dat de Europese Unie hier gezamenlijk optreedt. Een Europa dat zelf meer grondstoffen verwerkt en terugwint is minder chantabel. Uit de memorie van toelichting blijkt dat de mogelijkheden voor winning in Nederland beperkt zijn. Deze leden zien de Nederlandse bijdrage aan de Europese doelen daarom vooral in verwerking en recycling. Daar liggen kansen voor onze industrie, kennisinstellingen en havens. Voor deze leden is een circulaire economie dan ook niet alleen goed voor het milieu, maar ook een kwestie van strategische autonomie, zoals recent ook is benadrukt in het rapport-Wennink. Vanuit die gedachte hebben deze leden nog enkele vragen.

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel. Deze leden hebben hierover nog een enkele vraag.

De leden van de PRO-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel.

De leden van de CDA-fractie vinden het positief dat Nederland en Europa werk maken van het verminderen van strategische afhankelijkheden op het gebied van kritieke grondstoffen. Het is van groot belang dat Europa meer verantwoordelijkheid neemt voor de eigen leveringszekerheid, onder meer door meer grondstoffen zelf te winnen, verwerken en recyclen en tegelijkertijd onze toeleveringsketens verder te diversifiëren. Deze leden steunen daarom de doelstellingen van de verordening kritieke grondstoffen en de voorliggende uitvoeringswet. Wel hebben zij nog enkele vragen over de mate waarin dit wetsvoorstel en de gekozen Nederlandse uitvoering daadwerkelijk bijdragen aan het verminderen van onze strategische afhankelijkheden en het versterken van onze leveringszekerheid.

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel. Deze leden onderschrijven het doel om de toegang van Nederland en de Europese Unie (EU) tot kritieke grondstoffen veiliger, weerbaarder en duurzamer te maken. Kritieke grondstoffen zijn onmisbaar voor onze industrie, energievoorziening, defensie, digitale economie en het toekomstige verdienvermogen. Juist daarom vinden deze leden dat Nederland minder afhankelijk moet worden van een klein aantal derde landen en dat Europese regels in de praktijk moeten bijdragen aan meer productie, verwerking, recycling en kennis in de EU zelf.

***1)** De leden van de BBB-fractie constateren tegelijkertijd dat dit wetsvoorstel hoofdzakelijk ziet op de nationale uitvoering van reeds geldende Europese verplichtingen. Kan de regering uiteenzetten welke concrete bijdrage deze uitvoeringswet naar verwachting levert aan het daadwerkelijk verminderen van Nederlandse strategische afhankelijkheden?*

De regering laat weten dat elke lidstaat moet zorgen voor correcte doorwerking van het Unierecht in de nationale rechtsorde. Dit doet de regering voor de verordening kritieke grondstoffen via deze uitvoeringswet. Deze wet zorgt ervoor dat de verplichtingen uit de

Europese verordening in Nederland kunnen worden uitgevoerd, bijvoorbeeld door het organiseren van monitoring en het zorgen voor toezicht en handhaving. De uitvoeringswet bevat zelf geen maatregelen om Nederlandse strategische afhankelijkheden te verminderen. Dit is ook niet passend in een uitvoeringswet. Een uitvoeringswet mag slechts regels bevatten die voor de uitvoering van een verordening noodzakelijk zijn (zie ook aanwijzing 9.4 van de Aanwijzingen van de regelgeving). De Nederlandse inzet op het terrein van kritieke grondstoffen kunt u wel lezen in de Kamerbrief Kabinetsinzet Nationale Grondstoffenstrategie van 7 juli 2026.[1]

2) *De leden van de BBB-fractie hechten eraan dat strategische autonomie niet verwordt tot een papieren exercitie met extra loketten, rapportages en etiketten. De inzet moet volgens deze leden leiden tot tastbare investeringen, snellere projecten en sterkere waardeketens in Nederland en de EU. Welke concrete resultaten wil de regering in Nederland in 2030 kunnen aanwijzen als gevolg van de verordening kritieke grondstoffen?*

De regering is het eens met de BBB-fractie en daarom is de inzet van de regering om vanuit de overheid bedrijven zo veel mogelijk praktisch, pragmatisch en concreet verder te helpen. De regering zet in dat kader in op ondersteuning waarmee private initiatieven voor leveringszekerheid sneller uit de ontwikkelfase komen.

Door de Rijksdienst voor Ondernemen (RVO) en het Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) wordt ondersteuning geboden voor business development. Projecten kunnen met vragen terecht bij een centraal contactpunt bij RVO en de Speciaal Vertegenwoordiger Grondstoffenstrategie heeft een belangrijke rol bij het aanjagen en van de grond krijgen van projecten. Voor enkele veelbelovende initiatieven wordt door de regering in kaart gebracht in hoeverre de business case sluitend is of kan worden gemaakt, wat de bijdrage aan de Europese en Nederlandse leveringszekerheid zou zijn, en wat een mogelijke rol zou kunnen zijn van de nationale overheid en publieke financiers als InvestNL en Invest International. Onderdeel van de rol van de regering is het adresseren van knelpunten, financieel of anderszins van kansrijke proposities

[1] *Kamerstukken II* 2025/26, 32852, nr. 426

De regering bekijkt momenteel daarnaast hoe het bestaande subsidie-instrumentarium voor klimaat, circulariteit en verduurzaming van de industrie meer kan bijdragen aan initiatieven voor de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen. Het doel hiervan is dat bedrijven met initiatieven die de leveringszekerheid kunnen vergroten gebruik kunnen maken van bestaande instrumenten.

HOOFDSTUK 2 DE VERORDENING KRITIEKE GRONDSTOFFEN

2.1 Aanleiding

De leden van de PRO-fractie onderschrijven het kritieke belang van een Nederland en Europa die autonomer worden wat betreft kritieke grondstoffen. Deze wetgeving is daarvoor een belangrijke eerste stap. Tegelijkertijd constateren deze leden dat Europa nog veel meer stappen zal moeten zetten om de doelstellingen en benchmarks uit de verordening te bereiken. De noodzaak tot ingrijpen, zoals met dit wetsvoorstel, is de afgelopen jaren sterk toegenomen.

3) *De leden van de PRO-fractie vragen de regering daarom of zij bereid is om binnen de EU assertief op te treden om deze kwetsbaarheid van belangrijke economische sectoren te verminderen. Daarbij zouden volgens deze leden geen maatregelen op voorhand taboe moeten zijn. Onderschrijft de regering dat de huidige Europese inspanningen om de afhankelijkheid van China voor kritieke grondstoffen te verminderen onvoldoende zijn en dat een gecoördineerde Europese aanpak, ook met internationale partners, noodzakelijk is?*

De regering onderschrijft de visie van de PRO-fractie dat Europa moet versnellen om de doelstellingen en benchmarks uit de verordening te bereiken. Ook is de regering bereid om assertief op te treden om de kwetsbaarheid van belangrijke economische sectoren te verminderen. De Europese Commissie heeft met ResourceEU een verdere impuls gegeven aan een meer gecoördineerde Europese aanpak van de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen. Nederland sluit hierbij aan en zet in op meer focus, versnelling en nadruk op de uitvoering in plaats van de analyse waarom handelen noodzakelijk is.

Zoals uw Kamer is geïnformeerd in de Kamerbrief Kabinetsinzet Nationale Grondstoffenstrategie van 7 juli 2026, is Europese en internationale samenwerking essentieel om de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen te verhogen. Gegeven de Nederlandse positie in mondiale ketens maken we de meeste impact wanneer we assertief en

gecoördineerd optrekken met partners binnen en buiten de EU. Dit doet Nederland in een coalitie van gelijkgestemde landen en door in te zetten op het concreet maken van projecten die bijdragen aan de doelen van de verordening kritieke grondstoffen.

4) *De leden van de PRO-fractie vragen daarom welke vervolgstappen volgens de regering in Brussel noodzakelijk zijn. Is de regering bereid om aanvullende maatregelen te verkennen om de Europese markt voor kritieke grondstoffen te versterken, bijvoorbeeld door de Europese vraag te bundelen, strategische voorraden op te bouwen, langjarige afnamecontracten te ondersteunen of Europese productie en verwerking beter af te schermen tegen verstoringen en marktverstorende staatssteun uit derde landen? Welke van deze instrumenten acht de regering kansrijk en welke inzet zal zij hiervoor in Europees verband plegen?*

De regering onderschrijft het belang van Europese samenwerking op dit dossier en acht elk van de door de PRO-fractie genoemde instrumenten opportuun om de markt te versterken. Ze zijn als totaalpakket noodzakelijk en kansrijk om de Nederlandse en Europese economie weerbaar te maken. In Europees verband zet de regering dan ook in op een vlotte totstandkoming van een effectief Europees Centrum voor Kritieke Grondstoffen (Critical Raw Materials Centre, hierna: CRM Centre). Dit centrum zal bijdragen aan de Europese leveringszekerheid langs vier pijlers: voorraadvorming, vraagbundeling van bedrijven richting producenten, financiering van kritieke grondstoffenprojecten en de monitoring van waardeketens.

5) *De leden van de PRO-fractie vragen verder of de regering kans ziet om de Europese defensie-uitgaven nadrukkelijker te benutten als hefboom voor de ontwikkeling van kritieke grondstoffenketens, bijvoorbeeld door defensieorders te koppelen aan de afname van strategische materialen en door middelen voor tweeërlei gebruik onderzoek hiervoor in te zetten. Is de regering bereid dit principe in Europees verband te ondersteunen en daarbij ook de mogelijkheden binnen de nieuwe Europese en Nederlandse defensie-uitgaven te benutten?*

De regering ziet kansen om zowel Europese als Nederlandse defensie-uitgaven nadrukkelijker te benutten als hefboom voor de versnelling van kritieke grondstoffenketens. In Europees verband biedt het nieuwe Security of Supply regime van het Europese defensie-industrieprogramma (EDIP) kansen voor mapping, monitoring en stress tests. Het kabinet erkent dat dit regime nog in de kinderschoenen staat en zal daarom met andere lidstaten nadenken over de verdere invulling hiervan en haar positie bepalen. Datzelfde geldt voor mogelijkheden

binnen het Europese Competitiveness Fund onder het volgende Meerjarig Financieel Kader. Daarnaast biedt gebundelde Europese verwerving van defensiematerieel ook kansen, doordat grote en voorspelbare volumes investeringszekerheid kunnen bieden voor de raffinage-, verwerkings- en recyclingindustrie.

Nationaal is de defensie-industrie, in lijn met de inzet van de EU, één van de focusgebieden binnen de Nationale Grondstoffen Strategie (NGS). De inzet onder de NGS wordt verder uitgewerkt in het Nationaal Programma Defensie Industrie en Innovatie (NPDII), dat later dit jaar wordt verwacht. De regering ziet daarbij onder meer mogelijkheden om Nederlandse defensie-uitgaven beter te benutten door eisen en beoordelingscriteria te stellen aan de herkomst van grondstoffen en gerelateerde materialen bij inkooptrajecten.

6) *Is de regering bereid om samen met de Europese Commissie en gelijkgezinde lidstaten te komen tot een Europese lijst van strategische waardeketens, met per waardeketen concrete doelen voor diversificatie, productiecapaciteit, strategische voorraden en vraagzekerheid?*

Ja. Zowel nationaal als Europees[2] ligt de primaire focus vanuit de overheid op de korte termijn leveringszekerheid van permanente magneten, batterijen en de defensie-industrie. Zoals gesteld in de Kamerbrief Kabinetsinzet Nationale Grondstoffenstrategie is het daarbij essentieel dat ook bedrijven hun verantwoordelijkheid nemen en zorg dragen voor de weerbaarheid van hun toeleveringsketens. De overheid kan faciliterend optreden, maar

uiteindelijk hangen de resultaten mede af van de bereidheid van bedrijven om gezamenlijk te werken aan vraagbundeling, diversificatie van toeleveranciers en het aanhouden van strategische voorraden. Daarbij is het van belang om per waardeketen te bezien welke maatregelen het meest effectief en haalbaar zijn. Flexibiliteit en marktgedreven weerbaarheid bieden daarbij meer ruimte om in te spelen op veranderende marktomstandigheden dan generieke, vooraf opgelegde kwantitatieve doelen voor bijvoorbeeld productiecapaciteit, voorraden of afname.

[2] European Commission, ‘Communication from the Commission: RESourceEU Action Plan: Accelerating our critical raw materials strategy to adapt to a new reality’, COM(2025) 945 final.

7) *De leden van de BBB-fractie lezen in het wetsvoorstel dat de vraag naar verschillende kritieke grondstoffen de komende decennia sterk zal stijgen, terwijl de Europese Unie voor veel grondstoffen afhankelijk is van een beperkt aantal leveranciers. Deze leden zien deze afhankelijkheid als een economisch en geopolitiek risico. Welke kritieke grondstoffen vormen volgens de regering in de komende vijf jaar het grootste voorzieningsrisico voor Nederland?*

De regering deelt de zorg van de leden van de BBB-fractie. Om de risico's scherp in kaart te brengen, heeft de regering het Nederlands Materialen Observatorium (NMO) verzocht een specifieke Nederlandse lijst van kritieke grondstoffen op te stellen.

Deze Nederlandse Kritieke Grondstoffenlijst concentreert zich op 17 grondstoffen die op dit moment en voor de nabije toekomst de hoogste mate van leveringsonzekerheid kennen, terwijl ze cruciaal zijn voor de toegevoegde waarde van de Nederlandse industrie. Het betreft de volgende grondstoffen: bismut, cokeskolen (coking coal), vloeispaat (fluorspar), fosfor, gallium, germanium, (natuurlijk) grafiet, kobalt, lithium, magnesium (metaal), niobium, platinagroep-metalen, scandium, silicium-metaal, vanadium, wolfraam en zeldzame aardmetalen.

De lijst is niet statisch voor de komende vijf jaar; de regering zal de lijst jaarlijks herijken op basis van actuele geopolitieke en economische omstandigheden en de meest recente data. De volledige lijst met de bijbehorende toelichting is als bijlage gevoegd bij de Kamerbrief Kabinetsinzet Nationale Grondstoffenstrategie van 7 juli 2026 die aan uw Kamer is verzonden.

8) De leden van de BBB-fractie vinden dat bij het beperken van strategische afhankelijkheden niet alleen gekeken moet worden naar de herkomst van ruwe grondstoffen, maar ook naar verwerking, raffinage, technologie, logistiek en recycling. Op welk onderdeel van de waardeketen is Nederland volgens de regering op dit moment het kwetsbaarst?

De regering deelt de visie van de leden van de BBB-fractie dat bij het beperken van strategische afhankelijkheden gekeken moet worden naar de gehele waardeketen.

Over het algemeen geldt dat Nederland en de Europese Unie sterk afhankelijk zijn van derde landen voor de winning en de initiële verwerking en raffinage van kritieke grondstoffen. Dit vormt een geopolitiek en economisch risico voor de gehele keten. Op de vraag op welk specifiek onderdeel van de waardeketen Nederland het kwetsbaarst is, is geen eenduidig antwoord mogelijk. Dit verschilt sterk per waardeketen. Daarbij geldt dat, ook wanneer specifieke kwetsbaarheden bekend zijn, deze vanwege hun strategische gevoeligheid niet zonder meer openbaar kunnen worden gemaakt.

2.2 Inhoud verordening

De leden van de D66-fractie lezen in het wetsvoorstel dat lidstaten uiterlijk in mei 2027 maatregelen voor de circulariteit van kritieke grondstoffen moeten opnemen in nationale programma's, en dat de regering hiervoor aansluit bij de Nationale Grondstoffenstrategie, het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) en het Circulair Materialenplan. Deze leden waarderen het dat leveringszekerheid als indicator wordt opgenomen in het doelen-dashboard van het NPCE.

9) *De leden van de PRO-fractie lezen dat op nationaal niveau geen monitoringseisen worden opgenomen ten aanzien van de benchmarks genoemd in paragraaf 2.2.2 van de toelichting. Waarom heeft de regering ervoor gekozen om geen nationale monitoring op te nemen bij de benchmarks en de doelen van dit wetsvoorstel? Heeft de regering echter wel inzicht in de Nederlandse voortgang over deze benchmarks en de bijdrage aan de Europese doelen? Zo ja, kan de regering aangeven hoe Nederland er nu voor staat?*

De inzet onder de NGS draagt bij aan het realiseren van de Europese benchmarks voor 2030 uit de verordening kritieke grondstoffen. Deze benchmarks functioneren als ambitieuze en richtinggevende beleidsdoelen op EU-niveau. Zij zijn niet per grondstof of per lidstaat specifiek onderverdeeld, waardoor een kwantitatieve monitoring op nationaal niveau niet mogelijk is.

In hoeverre individuele lidstaten aan de benchmarks uit de verordening bijdragen, is primair afhankelijk van private marktinitiatieven voor de winning, verwerking en recycling van deze materialen. Of een specifiek project al dan niet slaagt, heeft direct een grote impact op de uiteindelijke bijdrage van een lidstaat aan een specifieke benchmark.

Zoals al beschreven in de beantwoording van vraag 2 heeft de regering goed inzicht in de lopende initiatieven in de markt en biedt via onder

meer RVO, de NFIA en de Speciaal Vertegenwoordiger Nationale Grondstoffenstrategie gerichte ondersteuning voor business development.

Daarnaast zijn Invest-NL en Invest International actief op het gebied van kritieke grondstoffen en verkent de regering momenteel hoe het bestaande subsidie-instrumentarium voor klimaat, circulariteit en industriële verduurzaming nog gerichter kan bijdragen aan initiatieven voor leveringszekerheid.

Omdat marktontwikkelingen en projectrealisaties geen lineaire processen zijn, is het echter niet mogelijk om in absolute of kwantitatieve termen aan te geven hoe Nederland er op dit moment exact voor staat ten opzichte van de Europese doelen.

10) *De leden van de PRO-fractie begrijpen dat dit wat betreft de winning niet zinnig is, maar deelt de regering de ambitie van deze leden om bij verwerking en vooral recycling wel degelijk aan een Nederlandse bijdrage aan de benchmarks te werken? Hoe zou een eerlijke, zinvolle en haalbare bijdrage van Nederland eruitzien? Kan de regering dit kwantificeren? Zijn er daarnaast kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) die de regering hanteert om te meten hoe succesvol het Nederlandse beleid ten aanzien van kritieke grondstoffen is en hoe dit kan worden verbeterd?*

De regering deelt de inschatting van de leden van de PRO-fractie dat de Nederlandse bijdrage aan de Europese benchmarks hoofdzakelijk bij de verwerking en recycling van kritieke grondstoffen ligt.

Zoals toegelicht in het antwoord op vraag 9, ontwikkelt de Nederlandse overheid geen nationale kwantitatieve doelstellingen voor de bijdrage aan de Europese benchmarks, aangezien deze bijdrage vooral afhankelijk is van private initiatieven voor winning, verwerking en recycling. De regering stimuleert deze initiatieven vervolgens door onder meer ondersteuning vanuit RVO, NFIA, inzet van de Speciaal Vertegenwoordiger Nationale Grondstoffenstrategie, en door mogelijkheden voor subsidieverlening te bezien.

11) *Verder vragen de leden van de PRO-fractie hoe de regering wil omgaan met het instrument van 'strategische projecten'? Zijn er projecten in Nederland die in aanmerking komen voor dit label? Wat*

betekent deze status in de praktijk voor deze projecten? Kan de regering een overzicht geven van de projecten die hiervoor in aanmerking komen?

De regering omarmt het instrument van strategische projecten binnen de verordening kritieke grondstoffen. Deze status biedt bedrijven kansen om projecten sneller te realiseren en draagt bij aan de versterking van de Europese leveringszekerheid van kritieke grondstoffen.

Inmiddels heeft de Europese Commissie vier projecten in Nederland als strategisch project aangewezen: Myne Circular Metals, Back2Battery, CRITICAL. en Mitsubishi Materials. De status biedt deze projecten verschillende voordelen. Zo worden zij ondersteund via een centraal contactpunt bij RVO, dat helpt bij de coördinatie en stroomlijning van vergunningsprocedures. De aanwijzing versoepelt de materiële eisen waaraan projecten moeten voldoen niet, maar kan wel bijdragen aan een efficiënter verloop van de procedures. Daarnaast kan de status de toegang tot financiering verbeteren, doordat zij als Europees kwaliteitskeurmerk kan fungeren richting private investeerders, banken en Europese financieringsinstrumenten, zoals de Europese Investeringsbank.

Strategische projecten worden door de Europese Commissie aangewezen op basis van criteria uit de verordening. Het gaat onder meer om de bijdrage van een project aan de leveringszekerheid van de EU, de technische haalbaarheid, de ecologische en sociale duurzaamheid en de grensoverschrijdende voordelen van het project binnen de EU.

De regering blijft kansrijke initiatieven stimuleren en ondersteunen bij hun aanvraag, zodat ook toekomstige projecten kunnen bijdragen aan de Europese doelstellingen.

12) *De leden van de PRO-fractie lezen voorts in paragraaf 2.2.3 van de toelichting dat instrumenten zoals strategische voorraden en gezamenlijke inkoop op dit moment geen nationale actie vragen. Tegelijkertijd zien deze leden wel aanleiding om hier meer te doen dan slechts afwachten tot de Europese Commissie actie onderneemt. Wat is het standpunt van de regering hierin? Is de regering bereid om in Europees verband actief te pleiten voor voorraadvorming en gemeenschappelijke inkoop? Kan de regering onderbouwen waarom Nederland niet nu al, al dan niet samen met omringende landen, kan kijken naar het aanleggen van een voorraad van kritieke grondstoffen die cruciaal zijn voor de Nederlandse industrie?*

De regering deelt de ambitie van de leden van de PRO-fractie om niet louter passief af te wachten en zet juist proactief in op zowel Europese samenwerking als gerichte nationale voorbereidingen.

In Europees verband pleit de regering actief voor het instrument van gezamenlijke inkoop (joint purchasing) en gecoördineerde voorraadvorming binnen het nieuw op te richten Europese CRM-Centre. Dit Europese schaalvoordeel is essentieel om geopolitieke vuistkracht te tonen en prijsstabiliteit voor onze industrie te borgen.

Ook op het gebied van voorraadvorming zit Nederland zeker niet stil; zoals uiteengezet in de Kamerbrief Kabinetsinzet Nationale Grondstoffenstrategie van 7 juli 2026, maakt Nederland deel uit van de Europese Coalition of the Willing. Binnen deze kopgroep van tien lidstaten werken we in een pilot concreet uit hoe strategische voorraadvorming effectief kan worden gerealiseerd.

13) *De leden van de PRO-fractie zien dat de regering geen aanvullende actie onderneemt ten aanzien van onderwerpen zoals duurzaamheid (paragraaf 2.2.4) en circulariteit, die voortkomen uit dit wetsvoorstel, maar dat zij verwijst naar bestaande plannen en programma's. Kan de regering onderbouwen hoe die programma's bijdragen, het liefst kwantitatief, aan het behalen van de Europese benchmark bij recyclingcapaciteit en recycling uit afval (onderdeel c onder paragraaf 2.2.2)?*

De verordening kritieke grondstoffen verplicht tot het opnemen van maatregelen inzake recycling en verwerking van kritieke grondstoffen in nationale programma's. De regering geeft uitvoering aan deze verplichting door de bestaande programma's het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE)[3] en het Circulair Materialenplan (CMP) [4] hiervoor te benutten. Het NPCE bevat de beleidsvisie van het Rijk op circulaire economie en hierin worden onder andere maatregelen opgenomen die bijdragen aan een betere inzameling, sortering en verwerking van afval. Door uitvoering van de verordening worden maatregelen voor verwerking en recycling van kritieke grondstoffen opgenomen in het NPCE en worden deze daarmee geïntegreerd in het bredere product- en afvalbeleid. Een voorbeeld is de regeling Energie en Klimaat Onderzoek en Ontwikkeling Circulaire Economie (EKOO CE regeling)[5], waarin nu ook een specifieke subsidiemogelijkheid is opgenomen voor recyclingprojecten met kritieke grondstoffen. Door uitvoering van de verordening wordt in elk keten- of afvalplan van het

[3] Kamerstukken II, 2022/23, 32852, nr. 225 en nr. 392.
[4] Staatscourant 2025, 39357.
[5] Staatscourant 2026, 31380.

CMP het terugwinningspotentieel van kritieke grondstoffen opgenomen. Het CMP bevat minimumstandaarden voor verwerking, welke doorwerken in vergunningverlening.

Door integratie in het NPCE en CMP is de verwerking en recycling van kritieke grondstoffen een blijvend onderdeel van de beleidscyclus. Gezien de recente inwerkingtreding van de verplichtingen, is op dit moment de bijdrage hiervan aan de Europese benchmark nog lastig te kwantificeren. De regering kan nu nog niet aangeven hoeveel deze inzet bijdraagt aan de Europese recyclingbenchmark. Om hier beter zicht op te krijgen, gaat de regering via het NMO monitoren hoeveel secundaire kritieke grondstoffen daadwerkelijk worden gerecycled.

14) *Deze leden lezen tevens dat afvalplannen gericht moeten worden op het terugwinnen van deze materialen en dat hiervoor maatregelen genomen moeten worden. Op welke termijn gaat dit gebeuren? Zal dit volgens de regering voldoende zijn om de recycling van kritieke grondstoffen van de grond te krijgen? Zo niet, aan welke aanvullende maatregelen denkt de regering dan?*

In het CMP is opgenomen dat keten- of afvalplannen (die per materiaal of product worden opgesteld) een paragraaf moeten bevatten over de aanwezigheid van kritieke grondstoffen en de mogelijkheden om deze terug te winnen. Het CMP is op 30 december 2025 in werking getreden en is dus al van kracht. Het integreren van terugwinning van kritieke grondstoffen in het CMP is een eerste stap, maar de regering ziet dat een bredere aanpak nodig is om de recycling van kritieke grondstoffen goed van de grond te krijgen.

In de Beleidsagenda Circulariteit van Kritieke Grondstoffen[6] heeft de regering de bredere aanpak met aanvullende maatregelen gepresenteerd. Een deel van de benodigde maatregelen kan niet nationaal, of binnen het implementatietraject van de CRMA, worden geregeld. Dit betreft met name maatregelen die raken aan andere Europese wet- en regelgeving, bijvoorbeeld eisen aan productontwerp om producten beter demonteerbaar te maken (via de Ecodesignverordening of Circulaire Voertuigenverordening[7]) of doelstellingen voor terugwinning van kritieke grondstoffen uit afval die voor betere identificatie, sortering en

---

6 Kamerstukken II, 2025/26, 32852, nr. 426.

7 Verordening (EU) 2024/1781 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van vereisten inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2020/1828 en Verordening (EU) 2023/1542, en tot intrekking van Richtlijn 2009/125/EG en VERORDENING (EU) 2026/1738 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 8 juli 2026 betreffende circulariteitseisen voor voertuigontwerp en betreffende het beheer van afgedankte voertuigen, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2019/1020 en (EU) 2023/1542 en tot intrekking van de Richtlijnen 2000/53/EG en 2005/64/EG.

demontage kunnen zorgen. Deze maatregelen moeten via aanpassing van die Europese kaders worden opgepakt.

15) *De leden van de PRO-fractie begrijpen uit het wetsvoorstel dat het winningsafval in Nederland beperkt is, maar tegelijkertijd zijn er in Nederland wel degelijk industriële installaties waar kritieke grondstoffen op dit moment als afval eindigen. Denk aan de Nederlandse zinkproductie, waar een enorme potentie ligt om verschillende kritieke grondstoffen te winnen als bijproduct. Dit zou ook bijdragen aan het halen van de Europese doelstellingen. Op dit moment wordt daartoe geen actie ondernomen. Is de regering voornemens om dit wel te gaan doen?*

De regering deelt de opvatting van de leden van de PRO-fractie dat industriële reststromen en bijproducten een waardevolle bron van kritieke grondstoffen kunnen vormen. De regering onderzoekt daarom, in overleg met de Nederlandse zinkproducent, de mogelijkheden voor hoogwaardige terugwinning van kritieke grondstoffen uit de reststromen van de zinkproductie. Het benutten van dit potentieel kan bijdragen aan een betere benutting van beschikbare grondstoffen en aan het verminderen van strategische afhankelijkheden.

De reststromen uit de Nederlandse zinkproductie vallen niet onder de definitie van winningsafval in de verordening kritieke grondstoffen. Winningsafval betreft afval dat ontstaat bij de prospectie, winning en behandeling van ertsen in de mijnbouwfase. De Nederlandse zinkproductie betreft daarentegen de metallurgische verwerking van geïmporteerde ertsen en concentraten. Voor deze reststromen geldt daarom niet de specifieke verplichting uit de verordening om het potentieel voor de terugwinning van kritieke grondstoffen uit winningsafval te beoordelen. Dit neemt niet weg dat de regering de mogelijkheden voor terugwinning uit industriële reststromen van belang vindt en zich inzet om deze waar mogelijk te benutten.

16) Hoe wil de regering ervoor zorgen dat kritieke grondstoffen die nu eindigen als afval, in plaats daarvan eindigen als grondstof? Ziet de regering kans om hier het instrument ‘strategische projecten’ voor in te zetten? Kan de regering aangeven wat de financieringsopties zijn?

De regering is het ermee eens dat er minder kritieke grondstoffen in afval moeten belanden en neemt daarom maatregelen door de hele keten heen. Dit omvat afvalpreventie via levensduurverlenging en circulair ontwerp, het verbeteren van de inzameling en sortering, het stimuleren van recyclingtechnologie zoals geavanceerde sortering en raffinage, en het aanjagen van een robuuste afzetmarkt voor secundaire kritieke

grondstoffen. Het doel hiervan is om het primaire kritieke grondstoffenverbruik te verminderen, te borgen dat producten aan het einde van hun levensduur in het juiste recyclingsysteem terechtkomen en de kwaliteit van het teruggewonnen materiaal te verhogen.

Het instrument 'strategische projecten' uit de Europese verordening kritieke grondstoffen is bedoeld voor winning, verwerking en recycling van grondstoffen die door de Europese Commissie als strategisch zijn aangemerkt. De regering ziet de waarde van deze erkenning voor recyclingprojecten van voldoende schaal en strategisch belang. De regering kent de erkenning als strategisch project echter niet zelf toe: projecten dienen hier zelf een aanvraag voor in te dienen bij de Europese Commissie, die de aanvraag beoordeelt met ondersteuning van onafhankelijke experts.

Voor de financiering van dergelijke projecten kan zowel op Europees als op nationaal niveau worden geput uit verschillende bronnen. Op EU-niveau bieden InvestEU en de Europese Investeringsbank financiering voor grootschalige investeringen, waartoe erkende strategische projecten verbeterde toegang krijgen. Nationaal worden projecten in eerdere ontwikkelingsstadia geholpen via subsidieregelingen voor onderzoek en R&D (EKOO-CE), demonstratie- en pilotprojecten via de DEI+-regeling, en investeringen via de VEKI-regeling voor bewezen technieken en de NIKI-regeling voor grootschalige, niet eerder toegepaste klimaatprojecten. Omdat de middelen die via deze bestaande regelingen beschikbaar worden gesteld schaars zijn, onderzoekt de regering momenteel hoe het bestaande subsidie-instrumentarium voor klimaat, circulariteit en verduurzaming van de industrie meer kan bijdragen aan initiatieven voor de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen.

17) *Hetzelfde geldt voor nieuwe initiatieven om de productie van kritieke grondstoffen in Nederland op te schalen. Een voorbeeld hiervan is de productie van polysilicium. Hoe denkt de regering dergelijke projecten in Nederland van de grond te krijgen? Is de regering bereid te kijken hoe de financiering en aanpak vanuit het ministerie hiervoor sneller en gerichter kunnen worden ingevuld?*

Polysilicium is strikt genomen geen kritieke grondstof, maar een hoogwaardig halffabricaat. De regering deelt de ambitie van de leden van de PRO-fractie om niet alleen kritieke grondstoffen, maar ook de productie van strategische halffabricaten in Nederland krachtig op te schalen. Een goed voorbeeld hiervan is het Nederlandse project RESiLICON voor polysiliciumproductie, dat recent aangewezen is als strategisch project onder de Net-Zero Industry Act en financiering heeft ontvangen van regionale en nationale overheidsinstanties.

Voor de snellere en gerichtere aanpak voor nieuwe initiatieven waar de leden naar vragen, hanteert de regering een actieve business development-aanpak zoals beschreven onder vraag 2.

18) *De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van de Europese benchmarks voor 2030, waaronder ten minste 10 procent winning, 40 procent verwerking en 25 procent recycling binnen de Europese Unie. Welke bijdrage kan Nederland naar verwachting van de regering realistisch gezien leveren aan deze drie Europese benchmarks?*

Zoals reeds beschreven bij vraag 9, zijn de Europese benchmarks uit de verordening kritieke grondstoffen niet nader uitgesplitst naar afzonderlijke grondstoffen of lidstaten. Ook is de realisatie van projecten sterk afhankelijk van private marktinitiatieven en dynamische mondiale ketens.

Het is dus niet mogelijk een concrete Nederlandse bijdrage te voorspellen, wel beschikt Nederland over sterke uitgangsposities, onder meer op het gebied van raffinage, recycling en logistiek. De regering zal uw Kamer via de reguliere voortgangsrapportages van de Nationale Grondstoffenstrategie wel blijven informeren over nieuwe Nederlandse strategische projecten.

19) *Deze leden steunen het streven om te voorkomen dat de Europese Unie voor meer dan 65 procent van haar voorziening van een strategische grondstof afhankelijk is van één derde land. Zij willen daarbij voorkomen dat Europese industriepolitiek vooral leidt tot een subsidiewedloop tussen lidstaten, terwijl de externe afhankelijkheid nauwelijks afneemt. Hoe wil de regering voorkomen dat door publieke steun vooral de bestaande productie binnen de Europese Unie verplaatst wordt in plaats van dat nieuwe Europese capaciteit wordt opgebouwd?*

De Nederlandse inzet op het kritieke grondstoffendossier is onlosmakelijk verbonden met de Europese inzet, zoals al uiteengezet bij vraag 4. De regering onderschrijft het belang van een gecoördineerde Europese aanpak,

waarbij publieke steun leidt tot daadwerkelijke versterking van de Europese waardeketen en vermindering van strategische

afhankelijkheden, in plaats van tot verplaatsing van bestaande productie tussen lidstaten.

De regering zet zich hiervoor onder meer in door middel van business development, waarbij kansrijke grondstofprojecten actief worden begeleid om additionele bedrijvigheid en productiecapaciteit in Nederland en Europa te realiseren. Daarbij is het uitgangspunt dat projecten bijdragen aan een netto versterking van de Europese productiecapaciteit en aan het verminderen van strategische afhankelijkheden. Het aantrekken van bestaande productie uit een andere lidstaat zonder dat dit leidt tot extra capaciteit voor de EU als geheel, draagt op zichzelf niet bij aan dit doel. Ook de aanwijzing van strategische projecten onder de verordening is gericht op het versterken van de Europese capaciteit in de verschillende schakels van de grondstoffenwaardeketen.

20) *De leden van de BBB-fractie lezen dat grote ondernemingen periodiek risicobeoordelingen van hun toeleveringsketens moeten uitvoeren. Zij zijn van mening dat grote, strategisch relevante ondernemingen zicht moeten hebben op kwetsbaarheden, maar willen voorkomen dat verplichtingen zonder aantoonbare meerwaarde worden gestapeld. Hoe wordt voorkomen dat ondernemingen dezelfde keteninformatie meerdere keren moeten aanleveren op grond van verschillende Europese regels?*

De regering deelt het standpunt van de leden van de BBB-fractie dat een stapeling van administratieve lasten zonder aantoonbare meerwaarde moet worden voorkomen. Het is van groot belang dat grote, strategisch relevante ondernemingen goed zicht hebben op de risico's in hun toeleveringsketens, maar dit mag niet leiden tot dubbele administratieve processen.

De periodieke risicobeoordelingen onder de verordening richten zich specifiek op de economische leveringszekerheid en geopolitieke kwetsbaarheden van strategische grondstoffen. Om te voorkomen dat ondernemingen hiervoor dezelfde ketendata meermaals moeten aanleveren onder verschillende Europese regels, zet de regering in Europees verband stevig in op de afstemming via het zogeheten Omnibus-I-voorstel van de Europese Commissie. Dit voorstel heeft als specifiek doel om rapportageverplichtingen en duurzaamheidsframeworks, waaronder de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD), te

stroomlijnen en te harmoniseren met marktverordeningen zoals de verordening kritieke grondstoffen. Het uitgangspunt is dat informatie over toeleveringsketens die al in het kader van algemene due diligence of duurzaamheidsrapportages is verzameld, als basis kan dienen voor de grondstoffenrisicobeoordeling, zodat gegevens slechts eenmalig hoeven te worden gegenereerd.

2.2.1 Versterking van de grondstoffenwaardeketen van de Unie Benchmarks

De leden van de CDA-fractie onderschrijven het doel van de benchmarks die in de verordening zijn opgenomen voor de winning, verwerking en recycling van strategische grondstoffen en het verminderen van de afhankelijkheid van individuele derde landen. Zij constateren tegelijkertijd dat deze Europese benchmarks niet zijn vertaald naar concrete doelstellingen per lidstaat. De regering schrijft hierover in de recente brief aan de Kamer over de Nationale Grondstoffenstrategie eveneens dat de benchmarks niet nader per grondstof of lidstaat zijn gespecificeerd (Kamerstuk 32852, nr. 426). Deze leden zien hierin het risico dat weliswaar duidelijke Europese doelstellingen worden gesteld, maar onvoldoende duidelijk is wie verantwoordelijk is voor de concrete bijdrage aan het behalen daarvan.

***21)** Welke concrete bijdrage wil Nederland leveren aan het behalen van deze Europese benchmarks? Kan de regering deze Nederlandse bijdrage kwantificeren voor winning, verwerking en recycling? Als deze bijdrage nog niet in kaart is gebracht, is de regering dan bereid dit alsnog te doen en de Kamer hierover te informeren?*

Voor het antwoord op de vragen naar de Nederlandse bijdrage aan de benchmarks, verwijst de regering kortheidshalve naar het antwoord op vraag 9.

***22)** De leden van de CDA-fractie vragen daarnaast hoe op Europees niveau wordt geborgd dat de gezamenlijke inzet van de lidstaten voldoende is om de benchmarks voor 2030 daadwerkelijk te behalen. Hoe wordt voorkomen dat lidstaten naar elkaar kijken voor het leveren van de benodigde inspanningen, met als uiteindelijk gevolg dat de Europese doelstellingen niet worden gehaald?*

Voor de wijze waarop de afstemming en complementariteit van de inspanningen tussen lidstaten wordt vormgegeven, verwijst de regering kortheidshalve naar het antwoord op vraag 19.

De regering herkent op dit moment niet dat lidstaten in de samenwerking op het gebied van kritieke grondstoffen de verantwoordelijkheid voor het behalen van de Europese doelstellingen op elkaar afschuiven. Tegelijkertijd

onderkent de regering dat het van belang is dat lidstaten gezamenlijk voldoende inspanningen leveren om de Europese benchmarks voor 2030 te behalen. Om te borgen dat de gezamenlijke inzet daadwerkelijk tot resultaat leidt, voorziet de verordening in een formele monitoring- en escalatieprocedure.

De Europese Commissie volgt de voortgang richting de benchmarks nauwgezet op de voet en brengt hier periodiek verslag over uit, hierin ondersteund door de Critical Raw Materials Board. Als uit deze rapportages blijkt dat de gezamenlijke voortgang in de Unie structureel onvoldoende is, is de Commissie op grond van de verordening gehouden om na te gaan of het treffen van aanvullende EU-maatregelen haalbaar en evenredig is. De formele regie en de bevoegdheid om bij te sturen liggen echter expliciet bij de Europese Commissie, waarmee het behalen van de doelstellingen op Europees niveau is geborgd.

Daarnaast kan het in oprichting zijnde CRM Centre bijdragen aan het beter in kaart brengen van de inspanningen van lidstaten en het bevorderen van onderlinge afstemming. De regering zal zich ervoor inzetten dat dit instrument hier zo goed mogelijk voor wordt benut.

Strategische projecten

23) *De leden van de CDA-fractie vragen of de regering al strategische projecten in Nederland in beeld heeft voor de winning, verwerking of recycling van strategische grondstoffen. Zo ja, om welke projecten gaat het en welke bijdrage kunnen deze leveren aan de Europese doelstellingen? Zo nee, wanneer verwacht de regering hierover meer duidelijkheid te kunnen geven?*

Voor het antwoord op de vragen over Nederlandse strategische projecten, verwijst de regering kortheidshalve naar het antwoord op vraag 11.

24) *Daarnaast vragen deze leden welke concrete versnelling (in maanden doorlooptijd) van vergunningprocedures de regering verwacht door de aanwijzing van strategische projecten.*

Omdat de wettelijke beslistermijnen in de Omgevingswet in Nederland al korter zijn dan de maximale termijnen die de verordening kritieke grondstoffen voorschrijft, leidt de verordening voor Nederland niet direct tot een versnelling in concrete maanden doorlooptijd tijdens de formele procedure.

Wat de regering in de praktijk wel ziet bij vergunningverlening in algemene zin, is dat door intensief vooroverleg en de vroege betrokkenheid van alle relevante partijen aanzienlijke tijdwinst mogelijk is in de voorfase van de vergunningverlening. De aanwijzing als strategisch project biedt hierin een belangrijk prioriteringseffect en stroomlijnt de coördinatie tussen overheden via het centraal contactpunt. De winst zit primair in het wegnemen van procedurele knelpunten vóór de formele aanvraag wordt ingediend

25) *Ook lezen zij dat de Europese Commissie en lidstaten particuliere investeringen in strategische projecten moeten versnellen en aantrekken. Welke concrete inzet pleegt de regering hierop? Welke rol kan de Nationale Investeringsinstelling hierin vervullen?*

De regering zet op diverse manieren in op het versnellen en aantrekken van particuliere investeringen in strategische projecten rondom kritieke grondstoffen. Via de bestaande staatsinvesteerders Invest-NL en Invest International wordt hierop actief ingezet binnen de huidige wettelijke en beleidsmatige kaders.

Invest-NL heeft in haar nieuwe strategie een expliciete focus verankerd op kritieke grondstoffen om de Nederlandse weerbaarheid, transitie en innovatie te versterken. Invest International heeft een projectpijplijn opgebouwd die gericht is op de geprioriteerde waardeketens voor permanente magneten, batterijen en defensiegoederen, en streeft ernaar dit jaar twee tot vier investeringsovereenkomsten te ondertekenen met bestaande financiële producten. Daarnaast wordt geïnventariseerd of aanpassingen in het investeringskader nodig zijn om strategische projecten sneller uit de ontwikkelfase te laten treden, en wordt

afstemming gezocht met de Europese Unie en andere lidstaten om grootschalige projecten met een hoger risicoprofiel mede te financieren.

Om projecten met hoge aanvangsrisico's, lange looptijden of een onrendabele top gericht te ondersteunen, beziet de regering tevens de inzet van aanvullende subsidie-instrumenten. Zo staat de EKOO-CRM regeling, sinds oktober, open voor kritieke grondstofprojecten. Voorts wordt de mogelijkheid onderzocht om strategische grondstoffenprojecten gebruik te laten maken van de subsidie Demonstratie Energie- en Klimaatinnovatie Circulaire Economie (DEI+ CE).

Ten aanzien van de op te richten Nationale Investeringsinstelling (NII) onderzoekt de regering hoe zij specifiek kan bijdragen aan de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen voor de Nederlandse economie, bijvoorbeeld via Nederlandse projecten in het buitenland. De hoofddoelstelling van de NII is het versterken van het Nederlandse verdienvermogen, waaraan de borging van leveringszekerheid op de lange termijn bijdraagt. Omdat de businesscase voor private investeerders in deze sector vaak moeilijk rond te krijgen is door volatiele prijzen en hoge ESG-risico's, bekijkt de regering nader hoe de NII kan fungeren als vliegwiel om privaat en Europees kapitaal te mobiliseren en zo de benodigde hefboomwerking te realiseren.

2.2.2 Monitoring en beperking van risico's

Strategische voorraden

26) *De leden van de CDA-fractie onderschrijven het belang van het aanleggen van strategische voorraden van kritieke grondstoffen. Zij constateren echter dat zowel de verordening als de Nederlandse inzet nog weinig concreet zijn over de daadwerkelijke omvang, samenstelling en beschikbaarheid van dergelijke voorraden. Wanneer verwacht de regering dat daadwerkelijk strategische voorraden worden aangelegd en welke concrete inzet heeft Nederland daarbij?*

De regering deelt het belang van strategische voorraadvorming ter versterking van de leveringszekerheid en strategische autonomie. Hierbij zet de regering primair in op een Europese aanpak boven een nationale voorraad, omdat op Europees niveau de benodigde schaal kan worden bereikt, marktverstoring kan wordt voorkomen en de kosten beheersbaar kunnen blijven.

Om tot concrete resultaten te komen, pakt Nederland een leidende rol binnen de 'coalition of the willing on stockpiling'. Samen met gelijkgestemde EU-lidstaten geeft de regering sturing aan de praktische uitwerking van voorraadbeheer, de selectie van prioritaire grondstoffen, de beheerstructuren en de financieringsmodellen.

De daadwerkelijke aanleg van voorraden hangt nauw samen met de verdere implementatie van de CRMA en de uitkomsten binnen de coalitie. De regering zet erop in om deze Europese kaders zo snel mogelijk definitief te krijgen, waarna gefaseerd kan worden gestart met de fysieke opbouw van de voorraden.

Deze leden wijzen daarnaast op de aangenomen motie-Boswijk c.s.(Kamerstuk 21 501-20, nr. 2287), die de regering verzoekt een prioriteringskader te onderzoeken waarbij kritieke grondstoffen bij schaarste met voorrang kunnen worden ingezet voor publieke doelen, zoals de defensie-industrie en de energietransitie. De regering geeft aan nog te bekijken hoe dit prioriteringskader kan worden vormgegeven.

27) *Wanneer kan de Kamer dit kader verwachten? Welke uitgangspunten hanteert de regering daarbij en wordt hierin daadwerkelijk vastgelegd welke sectoren en publieke belangen bij ernstige schaarste voorrang krijgen?*

De regering onderschrijft het uitgangspunt van de motie-Boswijk c.s. dat kritieke grondstoffen bij ernstige schaarste met voorrang moeten kunnen worden ingezet voor publieke belangen. Kritieke grondstoffen worden in veel verschillende bewerkte vormen toegepast in de Nederlandse industrie, veelal in de vorm van halffabrikaten en componenten die onderling moeilijk uitwisselbaar zijn. Prioritering op het niveau van de ruwe grondstof, zoals bij olie en gas, biedt daardoor op nationaal niveau beperkt houvast.

De regering werkt daarom langs verschillende sporen aan de omgang met ernstige schaarste. Daarbij wordt voortgebouwd op het bestaande generieke instrumentarium op het gebied van economische veiligheid en het staatsnoodrecht, en wordt bezien welke aanvullende kaders of wetgeving nodig zijn om publieke belangen bij ernstige schaarste te kunnen borgen.

Daarnaast wordt binnen de ontwikkeling van een Europese pilot voor voorraadvorming en de opzet van een Europees CRM Centre bezien hoe voorraden kritieke grondstoffen bij schaarste beschikbaar kunnen worden gesteld aan partijen die deze nodig hebben.

De verdere uitwerking richt zich daarmee zowel op de beschikbaarheid van kritieke grondstoffen als op de vraag hoe bij ernstige schaarste de belangen van publieke doelen kunnen worden meegewogen.

HOOFDSTUK 3 INHOUD WETSVOORSTEL

3.1 Inleiding

28) De leden van de BBB-fractie constateren dat het wetsvoorstel geen aanvullende nationale maatregelen bevat. Deze leden steunen een lastenluwe uitvoering zonder nationale koppen. Kan de regering bevestigen dat bij de verdere nationale uitwerking van de verordening geen aanvullende verplichtingen voor bedrijven worden ingevoerd die niet rechtstreeks uit de verordening voortvloeien?

Zoals de leden van de BBB-fractie terecht constateren, wordt met het wetsvoorstel, overeenkomstig het vaste kabinetsbeleid, voorzien in een zuivere en lastenluwe uitvoering van de verordening. Dat betekent dat het wetsvoorstel zich beperkt tot hetgeen noodzakelijk is om de verordening uit te voeren en dat daarbij geen aanvullende nationale verplichtingen worden geïntroduceerd en onnodige administratieve lasten worden voorkomen. De leden van de BBB-fractie vragen of dit uitgangspunt ook wordt gehanteerd bij de verdere nationale uitwerking. Dit is inderdaad het geval. Ook bij een eventuele verdere nationale uitwerking zullen geen nationale verplichtingen worden geïntroduceerd die verder gaan dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de verordening.

3.2 Centraal contactpunt

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat het een goede keuze is dat projectontwikkelaars bij één centraal contactpunt terechtkunnen, en dat de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) dit contactpunt combineert met dat voor de Net-Zero Industry Act (NZIA). Deze leden lezen dat het bevoegd gezag niet verschuift, en dat de maximale termijnen voor strategische projecten volgens de regering in principe niet worden overschreden als de termijnen uit de Omgevingswet worden gevolgd.

29) *Kan de regering toelichten wat het centraal contactpunt kan doen wanneer een vergunningsprocedure dreigt vast te lopen of een termijn dreigt te worden overschreden? Beschikt de regering in zo'n geval over mogelijkheden om door te pakken richting het bevoegd gezag?*

De Minister van Klimaat en Groene Groei is aangewezen als centraal contactpunt voor projecten met betrekking tot de winning, verwerking en recycling van kritieke grondstoffen. Zij heeft een coördinerende en faciliterende rol bij het vergunningsproces. Zij kan de projectontwikkelaar ondersteunen bij het doorlopen van de verschillende procedures en kan de voortgang van de vergunningsprocedure monitoren. De termijnen voor het behandelen van vergunningaanvragen volgen in Nederland uit de Omgevingswet. Deze termijnen zijn in principe korter dan de termijnen die de verordening hanteert.

Voor een aantal projecten met betrekking tot kritieke grondstoffen zal de Minister van Klimaat en Groene Groei zelf het bevoegde gezag zijn. In deze gevallen vervult de minister dus zowel de rol van centraal contactpunt als die van bevoegd gezag. De verantwoordelijkheid voor tijdige besluitvorming ligt in dat geval bij de minister zelf. Wanneer een ander bestuursorgaan bevoegd gezag is, blijft de verantwoordelijkheid voor het tijdig nemen van het besluit bij dat bestuursorgaan. Het centraal contactpunt en de regering beschikken in dat geval niet over een algemene formele bevoegdheid om het bevoegde gezag te verplichten binnen een bepaalde termijn te beslissen of om de besluitvorming over te nemen.

Wanneer een termijn dreigt te worden overschreden, kunnen wel de bestaande instrumenten uit de Omgevingswet en Algemene wet bestuursrecht worden benut door de projectontwikkelaar. Hierbij kan gedacht worden aan het verzoeken tot een dwangsom vanwege het niet tijdig beslissen op een aanvraag. Het centraal contactpunt kan de projectontwikkelaar wel informeren over (de mogelijkheid tot) het nemen van deze stappen richting het bevoegd gezag.

30) *De leden van de VVD-fractie merken op dat de RVO zal worden aangewezen als centraal contactpunt voor de vergunningsverlening. Deze leden vragen of de RVO in de huidige staat voldoende capaciteit en expertise heeft.*

De regering is zich ervan bewust dat het centraal contactpunt een sleutelrol speelt in het stroomlijnen en versnellen van de procedures voor strategische projecten, zoals voorgeschreven onder de verordening kritieke grondstoffen. RVO beschikt over ruime professionele, nationale en internationale ervaring in het begeleiden van marktpartijen, de coördinatie van complexe trajecten en het fungeren als schakel tussen ondernemers en overheidsinstanties en is daarmee een geschikte partij hiervoor.

Om te borgen dat RVO deze specifieke coördinerende taak effectief kan uitvoeren, worden de benodigde capaciteit en expertise momenteel gericht versterkt. Mocht de vraag naar ondersteuning vanuit de markt of initiatiefnemers hoger uitvallen dan voorzien, dan kan gericht worden opgeschaald.

De leden van de BBB-fractie zijn positief over het uitgangspunt van één centraal contactpunt voor projecten rond winning, verwerking en recycling van kritieke grondstoffen. Een ondernemer moet niet van loket naar loket worden gestuurd. De RVO krijgt echter vooral een faciliterende en coördinerende rol, terwijl de bestaande bevoegde gezagen hun bevoegdheden behouden.

31) *Hoe wordt geborgd dat het centrale contactpunt voor projectontwikkelaars daadwerkelijk als één loket functioneert in plaats van als een extra schakel bovenop bestaande procedures?*

De regering wil benadrukken dat het centraal contactpunt bedoeld is om projectontwikkelaars te helpen en faciliteren en deelt het standpunt dat dit niet een onnodige extra schakel moet vormen in het proces.

Voor strategische projecten vervult het centraal contactpunt in ieder geval een faciliterende en coördinerende rol. Voor overige projecten met betrekking tot kritieke grondstoffen kan in overleg met de projectontwikkelaar en het bevoegd gezag ook worden gekozen voor een minder vergaande rol. Daar waar het centraal contactpunt niets toevoegt, bestaat dus de flexibiliteit om rechtstreeks te schakelen met het bevoegd gezag. Op deze wijze wordt voorkomen dat het een extra schakel in de procedure is.

32) *De leden van de BBB-fractie lezen ook dat voor strategische projecten maximale termijnen gelden voor vergunningprocedures. Welke escalatiemogelijkheid heeft het centrale contactpunt wanneer een afzonderlijk bevoegd gezag een wettelijke beslistermijn dreigt te overschrijden?*

De regering wil de leden in dit verband verwijzen naar het antwoord dat zij eerder heeft gegeven op een vraag van de leden van de BBB-fractie (vraag 29).

33) *Deze leden vinden versnelling alleen waardevol wanneer procedures ook voorspelbaarder worden. Kan de regering aangeven welke concrete dienstverlening een projectontwikkelaar van het centrale contactpunt mag verwachten vanaf het eerste contact tot aan afronding van de vergunningprocedure?*

De regering heeft met RVO, de organisatie die als centraal contactpunt zal functioneren, afspraken gemaakt over de invulling van deze rol.

Projectontwikkelaars worden gefaciliteerd door de informatievoorziening die door RVO is opgezet. Zowel via de website als in contact met projectontwikkelaars zal informatie beschikbaar zijn over de voorwaarden en procedure van de vergunningverlening en over aanpalende vraagstukken zoals financieringsmogelijkheden. Dit betreft ook specifiek advies op basis van de situatie van de projectontwikkelaar. Zo kan er bijvoorbeeld in overleg met het bevoegd gezag en de ontwikkelaar een schema voor de vergunningsprocedure worden opgesteld. Daarnaast heeft RVO een coördinerende rol ten aanzien van het contact met het bevoegde gezag. RVO staat in contact met het bevoegd gezag over onder andere inhoudelijke vragen, termijnen en definitieve stukken.

RVO is al voor de indiening van de vergunningsaanvraag beschikbaar voor advisering over de voorbereiding aanvraag, procedure en milieueffectbeoordelingen en kan tijdens de procedure ondersteunen en begeleiden in het contact tussen aanvrager en bevoegd gezag.

3.3 Hoogst mogelijke nationale status strategische projecten

De leden van de D66-fractie lezen dat via dit wetsvoorstel strategische projecten voor de winning van delfstoffen worden toegevoegd aan artikel 141a van de Mijnbouwwet, zodat hiervoor een projectbesluit wordt vastgesteld. Voor strategische projecten voor verwerking en recycling

kiest de regering niet voor een vergelijkbare regeling, omdat het in de regel niet om complexe projecten gaat. Deze leden plaatsen hier vraagtekens bij. Een project dat de Europese Commissie als strategisch erkent, levert per definitie een betekenisvolle bijdrage aan de Europese voorzieningszekerheid. Bovendien ligt de Nederlandse bijdrage, zoals deze leden hiervoor opmerkten, vooral in verwerking en recycling.

34) *Is het mogelijk om strategische verwerkings- en recyclingprojecten dezelfde voorrang te geven als winningsprojecten?*

De regering erkent de belangrijke bijdrage van de verwerkings- en recyclingprojecten in Nederland. Door de andere aard van deze projecten ten opzichte van de winningsprojecten is bij verwerkings- en recyclingprojecten, juist om te garanderen dat vergunningverlening voor deze projecten zo snel en goed mogelijk verloopt, een andere benadering gekozen dan voor winningsprojecten.

Voor strategische projecten met betrekking tot winning is de mogelijkheid tot het volgen van de projectprocedure in artikel 141a van de Mijnbouwwet geëxpliciteerd. Voor strategische projecten met betrekking tot recycling en verwerking van kritieke grondstoffen staat de projectprocedure uit de Omgevingswet ook open. Dit is geregeld in artikel 5.44 van de Omgevingswet. De projectprocedure is bij winningsprojecten een logische procedure, doordat de minister voor vergunningverlening sowieso het bevoegde gezag is. Voor de strategische projecten met betrekking tot recycling en verwerking is een dergelijke regeling niet getroffen, omdat de projectprocedure in de meeste gevallen niet opportuun is.

Vergunningaanvragen voor (strategische) projecten voor recycling en verwerking van kritieke grondstoffen kunnen activiteiten omvatten van beperkte omvang, als een technische bouwactiviteit of een uitbreiding van productiecapaciteit van een recycler tot aan grote projecten als het bouwen van een hele nieuwe recyclinglocatie. Voor vergunningverlening voor strategische projecten met betrekking tot recycling en verwerking van kritieke grondstoffen is vaak geen wijziging van het omgevingsplan noodzakelijk. Hierdoor zal de procedure voor de omgevingsvergunning uit de Omgevingswet met de reguliere ofwel de uitgebreide voorbereidingsprocedure in de meeste gevallen passender zijn, omdat dit leidt tot snellere vergunningverlening. In deze procedures is het college of gedeputeerde staten het bevoegd gezag. Het volgen van de projectprocedure voor projecten met betrekking tot recycling en verwerking in deze gevallen zou veelal tot gevolg hebben dat het bevoegde gezag verschuift. Gezien het uitgangspunt “decentraal, tenzij” dat geldt onder de Omgevingswet, acht de regering het wenselijk dat het

bevoegde gezag zo dicht mogelijk op het project staat om vergunningverlening snel en zorgvuldig te laten verlopen. Een verschuiving van bevoegd gezag is enkel wenselijk wanneer dit voor de projectontwikkelaar daadwerkelijk winst oplevert. Om deze redenen acht de regering het niet wenselijk om een soortgelijke bepaling als artikel 141a op te nemen.

Voor strategische verwerkings- en recyclingprojecten kan dus zowel de projectprocedure als de omgevingsvergunningprocedure worden gevolgd. Het centraal contactpunt helpt de projectontwikkelaar bij diens aanvraag en bij het bepalen welke vergunningprocedure het meest effectief is.

35) *De leden van de BBB-fractie steunen het uitgangspunt dat werkelijk strategische projecten prioriteit kunnen krijgen. Zij lezen dat winningsprojecten via de Mijnbouwwet een expliciete nationale status kunnen krijgen, terwijl voor projecten op het gebied van verwerking of recycling geen vergelijkbare algemene route wordt gecreëerd. Hoe voorkomt de regering dat strategische projecten voor verwerking of recycling in de praktijk minder snel kunnen worden gerealiseerd dan strategische winningsprojecten?*

De regering wil de leden in dit verband verwijzen naar het antwoord dat zij eerder heeft gegeven op een vraag van de leden van de D66-fractie (vraag 34). Uit de beantwoording volgt dat voor alle strategische projecten, zowel voor winning als voor recycling en verwerking, zal worden gekeken welke vergunningprocedure het meest passend is om vergunningverlening zo snel, efficiënt en effectief mogelijk in te richten.

36) *De leden van de BBB-fractie zijn van mening dat snelheid niet gelijk mag staan aan bestuurlijke afstand. Strategische projecten zullen vaak landen in concrete regio's waar ruimte, infrastructuur, energie, natuur en draagvlak samenkomen. Hoe wordt geborgd dat provincies, gemeenten, omwonenden en grondeigenaren vroegtijdig bij strategische projecten worden betrokken zonder dat de beoogde versnelling van vergunningverlening verloren gaat?*

De regering onderschrijft dat versnelling van vergunningverlening niet ten koste mag gaan van een zorgvuldige betrokkenheid van de omgeving. Vroegtijdige afstemming met provincies, gemeenten, omwonenden en andere belanghebbenden helpt om knelpunten tijdig te signaleren en waar mogelijk op te lossen.

De verordening bevat hiervoor specifieke waarborgen. Initiatiefnemers van strategische projecten moeten bij hun aanvraag een plan indienen om draagvlak onder de bevolking te bevorderen. Dit omvat onder meer de betrokkenheid van lokale gemeenschappen en relevante autoriteiten en tijdige communicatie over de maatschappelijke, economische en milieueffecten van het project.

Daarnaast zet de regering in op vroegtijdige afstemming tussen initiatiefnemers, bevoegde overheden en andere betrokken partijen. Door afspraken te maken over verantwoordelijkheden, communicatie en de aanpak van knelpunten kan het vergunningverleningsproces voorspelbaarder en efficiënter verlopen, met behoud van de bestaande mogelijkheden voor inspraak en rechtsbescherming.

3.4 Rol Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek TNO

De leden van de BBB-fractie lezen dat de Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO) via het Nederlands Materialen Observatorium (NMO) marktdeelnemers identificeert, activiteiten monitort en informatie doorgeeft aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en Eurostat. Deze leden vinden het belangrijk dat de overheid zoveel mogelijk gebruikmaakt van al beschikbare gegevens.

37) Hoe wordt voorkomen dat ondernemingen informatie moeten aanleveren die al bij een andere overheidsorganisatie beschikbaar is?

De regering voorkomt onnodige gegevensuitvraag door bij de monitoring eerst gebruik te maken van reeds beschikbare openbare informatie en bestaande gegevensbronnen van overheidsorganisaties. Op basis daarvan wordt bepaald welke informatie nog ontbreekt. Belangrijke marktdeelnemers worden alleen gevraagd gegevens aan te leveren die al bij hen beschikbaar zijn, conform artikel 21, tweede lid, van de verordening kritieke grondstoffen. Waar mogelijk worden gegevens uit verschillende bronnen gecombineerd, zodat ondernemingen niet opnieuw informatie hoeven aan te leveren die al beschikbaar is. Hiermee wordt dubbele uitvraag zoveel mogelijk voorkomen en blijven de administratieve lasten voor ondernemingen beperkt.

De leden van de BBB-fractie wijzen erop dat informatie over toeleveringsketens, voorraden, leveranciers en productiecapaciteit commercieel zeer gevoelig kan zijn.

38) *Welke waarborgen gelden voor de bescherming van bedrijfsvertrouwelijke informatie die in het kader van deze verordening via het NMO wordt verzameld?*

Terecht informeren de leden van de BBB-fractie naar de bescherming van bedrijfsvertrouwelijke informatie. Bedrijven moet erop kunnen vertrouwen dat informatie die zij in het kader van de verordening aan de overheid verstrekken, zorgvuldig en vertrouwelijk wordt behandeld.

Artikel 46 van de verordening bevat hiervoor specifieke waarborgen. Informatie die bij de uitvoering van de verordening wordt verkregen, mag uitsluitend worden gebruikt voor de toepassing van de verordening. Lidstaten en de Europese Commissie zijn verplicht handels- en bedrijfsgeheimen en andere gevoelige, vertrouwelijke en gerubriceerde informatie te beschermen overeenkomstig het Unierecht en het relevante nationale recht. Tevens moeten passende maatregelen worden getroffen voor de vertrouwelijke behandeling en veilige verzameling, verwerking en opslag van deze informatie.

Daarnaast biedt artikel 21 van de verordening een specifieke waarborg voor belangrijke marktdeelnemers die informatie moeten verstrekken. Zij kunnen dit weigeren als het verstrekken daarvan zou leiden tot openbaarmaking van handels- of bedrijfsgeheimen.

Bij de uitvoering van de verordening via het NMO zullen deze vertrouwelijkheidswaarborgen in acht worden genomen. Dit betekent dat bedrijfsvertrouwelijke informatie zorgvuldig wordt behandeld en uitsluitend wordt gebruikt voor zover dit noodzakelijk is voor de uitvoering van de verordening.

Volledigheidshalve wordt nog gewezen op de toepasselijkheid van de Wet open overheid (Woo). Zoals in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel aangegeven, bepaalt artikel 46 van de verordening dat de bescherming van handels- en bedrijfsgeheimen en andere gevoelige, vertrouwelijke en gerubriceerde informatie geschiedt overeenkomstig het Unierecht en het relevante nationale recht. Het gevolg hiervan is dat de

Woo in principe van toepassing is, nu de verordening zelf niets bepaalt over de openbaarmaking van informatie. Dit betekent echter niet dat informatie die op grond van artikel 46 van de verordening als vertrouwelijk moet worden beschermd, zonder meer openbaar zal worden gemaakt. De Woo kent in artikel 5.1 en 5.2 verschillende uitzonderingsgronden op de verplichting tot openbaarmaking, waaronder de bescherming van bedrijfs- en fabricagegevens die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld. Bij de beoordeling van een verzoek om openbaarmaking van informatie die in het kader van de verordening is verkregen, zal dan ook moeten worden beoordeeld of een van deze uitzonderingsgronden van toepassing is. Gelet op de uit artikel 46 van de verordening voortvloeiende verplichting tot bescherming van vertrouwelijke informatie ligt openbaarmaking van bedrijfsvertrouwelijke informatie daarbij niet in de rede.

3.5 Toezicht en handhaving

De leden van de BBB-fractie hebben met zorg kennisgenomen van de uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets van het Bureau Toetsing Investeringen (BTI). Daarin wordt het wetsvoorstel uitvoerbaar maar nauwelijks tot niet handhaafbaar genoemd, mede omdat de toezichthouder afhankelijk is van informatie die via andere organisaties loopt. In de toelichting wordt dit samengevat als het hebben van vraagtekens bij de handhaafbaarheid.

39) *Kan de regering toelichten waarom zij het toezichtmodel voldoende acht ondanks deze aanzienlijk scherpere conclusie van de toezichthouder zelf?*

De regering heeft kennisgenomen van de uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets van het BTI en onderkent de daarin gesignaleerde aandachtspunten. Een van deze aandachtspunten betreft de afhankelijkheid van het BTI van anderen. Ter illustratie: een projectontwikkelaar is op grond van artikel 8 van de verordening verplicht om periodiek informatie aan de Europese Commissie te verstrekken. Het BTI houdt toezicht op de naleving van deze verplichting, terwijl de betreffende informatie rechtstreeks aan de Europese Commissie wordt verstrekt. Dat de informatieverstrekking aan de Europese Commissie plaatsvindt, betekent naar het oordeel van de regering echter niet dat op de naleving van deze verplichting geen nationaal toezicht kan worden gehouden. Wel vraagt dit om goede informatie-uitwisseling (zie het antwoord op vraag 40).

De regering wijst in dit verband ook op artikel 47 van de verordening. Dit artikel verplicht lidstaten voorschriften vast te stellen inzake sancties op inbreuken op de verordening en alle nodige maatregelen te nemen om te waarborgen dat deze sancties worden toegepast. De verordening veronderstelt daarmee dat lidstaten in staat zijn toezicht te houden op de naleving van de uit de verordening voortvloeiende verplichtingen en zo nodig handhavend op te treden. Ook bij de hiervoor genoemde verplichting, waarbij de informatieverstrekking aan de Europese Commissie plaatsvindt, veronderstelt de verordening dat lidstaten de naleving van deze verplichting kunnen controleren. Mocht dit in de praktijk anders blijken, dan zal dit onder de aandacht van de Europese Commissie dienen te worden gebracht.

De leden van de BBB-fractie lezen voorts dat tekortkomingen bij rapportageverplichtingen veelal pas aan het licht komen na signalen van het centrale contactpunt of andere autoriteiten.

40) Via welk vast mechanisme ontvangt de toezichthouder de informatie die nodig is om overtredingen tijdig te signaleren?

Het BTI is voor het signaleren van mogelijke overtredingen mede afhankelijk van informatie van het centrale contactpunt. Daarom worden afspraken gemaakt over de informatie-uitwisseling en het doorgeven van signalen aan het BTI. Deze afspraken zien onder meer op welke informatie wordt gedeeld, in welke gevallen signalen worden doorgegeven en op welke wijze dit gebeurt. Op basis van deze signalen kan het BTI vervolgens toezicht houden en, indien nodig, handhavend optreden.

41) *De leden van de BBB-fractie lezen verder dat artikel 24, vierde lid, van de verordening volgens het BTI een inspanningsverplichting bevat zonder duidelijke kwaliteitsnormering. Op welke objectieve maatstaf kan de toezichthouder handhaven wanneer moet worden beoordeeld of een onderneming zich voldoende heeft ingespannen om kwetsbaarheden in de toeleveringsketen te beperken?*

Artikel 24, vierde lid, van de verordening bepaalt dat wanneer als gevolg van de in artikel 24, tweede lid, bedoelde risicobeoordeling aanzienlijke kwetsbaarheden in de toeleveringsketen worden ontdekt, een onderneming zich dient in te spannen om deze kwetsbaarheden te beperken. Niet bepaald wordt dat sprake dient te zijn van een

daadwerkelijke beperking van kwetsbaarheden. Het bereiken van een dergelijke beperking kan dan ook niet als maatstaf dienen voor de vraag of aan de in artikel 24, vierde lid, van de verordening opgenomen verplichting is voldaan. De vraag of aan de in artikel 24, vierde lid, van de verordening opgenomen verplichting is voldaan zal moeten worden beoordeeld aan de hand van de concrete kwetsbaarheden die uit de risicobeoordeling naar voren komen en de omstandigheden van de onderneming. Van de onderneming mag worden verwacht dat zij kan onderbouwen welke inspanningen zij heeft verricht naar aanleiding van de geconstateerde kwetsbaarheden. De toezichthouder beoordeelt vervolgens of deze inspanningen, gelet op de concrete omstandigheden, als toereikend kunnen worden aangemerkt. Indien de toezichthouder tot het oordeel komt dat dit niet het geval is, zal hij moeten motiveren welke inspanningen redelijkerwijs van de onderneming konden worden verwachten en waarom de door de onderneming verrichte inspanningen daaraan niet voldoen.

Ook de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) wijst op een praktisch probleem. De ILT houdt geen regulier toezicht op alle betrokken productgroepen en is voor onder meer MRI-apparaten, windturbines, industriële robots en bepaalde lichte vervoermiddelen afhankelijk van signalen van andere toezichthouders. De ILT geeft de voorkeur aan een wettelijke regeling voor informatie-uitwisseling in plaats van aan losse convenanten.

42) *Waarom heeft de regering ervoor gekozen deze gegevensuitwisseling niet in dit wetsvoorstel te regelen?*

De regering heeft ervoor gekozen om gegevensuitwisseling niet expliciet in dit wetsvoorstel te regelen, omdat gegevensuitwisseling tussen toezichthouders op basis van de bestaande praktijk al kan plaatsvinden en het verzoek van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) een aandachtspunt is dat ook andere regelingen raakt, waardoor dit in breder verband moet worden bekeken.

In de handhaafbaarheids-, uitvoerbaarheids- en fraudebestendigheidstoets (HUF-toets) heeft de ILT gevraagd om het uitwisselen van gegevens tussen toezichthouders als wettelijke taak te expliciteren. Het hebben van een wettelijke taak is in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) namelijk één van de rechtvaardigingsgronden voor gegevensverwerking, zoals gegevensuitwisseling. Het is niet zo dat zonder de voorgestelde bepaling

geen gegevens kunnen worden uitgewisseld. Op dit moment sluit de ILT met andere toezichthouders gegevensuitwisselingsovereenkomsten, waarbij de gegevensuitwisseling als taak wordt afgeleid van hun wettelijke taak voor toezicht en handhaving van regelgeving.

Het expliciteren van de wettelijke taak tot gegevensuitwisseling, zoals de ILT verzoekt, ontslaat de toezichthouder er niet van om gegevensuitwisselingsovereenkomsten te sluiten. Bij het sluiten van dergelijke overeenkomsten wordt steeds getoetst of aan alle vereisten is voldaan, met name ook die van de AVG. Dit is ook het meest geschikte moment voor die toets, omdat dan pas bekend is om welke gegevens en situaties van gegevensuitwisselingen en oogmerken daarvoor het precies gaat.

Naar aanleiding van de opmerking van de ILT bekijkt de regering in bredere zin – ook in het licht van andere regelingen - of het expliciteren van gegevensuitwisseling als wettelijke taak van de toezichthouder dient te worden opgenomen in de Wet milieubeheer. Dit wetsvoorstel strekt uitsluitend tot uitvoering van de verordening kritieke grondstoffen en is hiervoor niet het geëigende traject.

De leden van de BBB-fractie nemen de waarschuwing van de ILT over een mogelijke 'papieren werkelijkheid' serieus. De ILT geeft aan beperkt zicht te hebben op de betrouwbaarheid van certificaten en conformiteitsdocumenten.

43) Welke controlemogelijkheden krijgt de toezichthouder om te verifiëren dat informatie over gerecycled materiaal en milieuvoetafdruk overeenkomt met de fysieke werkelijkheid?

Het toezicht op de verordening kritieke grondstoffen vormt een nieuwe toezichtstaak voor de ILT. Met dit wetsvoorstel beschikt de ILT hiertoe over de bevoegdheden uit de Algemene wet bestuursrecht en de Markttoezichtverordening.[8] Zij kunnen bijvoorbeeld bij marktdeelnemers informatie gelasten, (onaangekondigd) fysieke controle uitvoeren, en niet conforme producten uit de handel nemen. Marktdeelnemers hebben een medewerkingsverplichting richting de ILT.

[8] Verordening (EU) 2019/1020 van het Europees Parlement En De Raad van 20 juni 2019 betreffende markttoezicht en conformiteit van producten en tot wijziging van Richtlijn 2004/42/EG en de Verordeningen (EG) nr. 765/2008 en (EU) nr. 305/2011.

In de praktijk controleert de ILT het percentage gerecycled materiaal en de milieuvoetafdrukverklaring in de eerste plaats op basis van documenten. Daarmee moet het materiaal tot aan de bron te herleiden zijn en dat vraagt om volledige transparantie in de keten. Als uit dat documentonderzoek blijkt dat de regels niet goed worden nageleefd, kan ook laboratoriumonderzoek worden gedaan. De ILT mag alleen binnen Nederland optreden. Binnen de EU werken de toezichthouders samen en wisselen ze informatie uit op grond van de Markttoezichtverordening. Bij productie buiten de EU is controle lastig, omdat de documenten dan op buitenlandse gegevens berusten. De ILT doet eerst ervaring op met deze nieuwe markt en richt op basis daarvan risicogestuurd toezicht in. Hoe de controles precies worden uitgevoerd, wordt nog met de ILT uitgewerkt.

De leden van de BBB-fractie lezen tenslotte dat belangrijke normen voor onder meer het recyclepercentage en de milieuvoetafdruk nog door de Europese Commissie moeten worden uitgewerkt. De ILT kondigt daarom een aanvullende handhaafbaarheids-, uitvoerbaarheids- en fraudebestendigheidstoets aan.

44) *Kan de regering toezeggen deze aanvullende toets met de Kamer te delen voordat op basis van de desbetreffende normen actief wordt gehandhaafd?*

De regering onderkent het belang van voldoende expertise en capaciteit bij de ILT om de nog door de Europese Commissie vast te stellen normen te kunnen handhaven. De regering acht het echter niet noodzakelijk om opnieuw een volledig HUF-toetstraject te doorlopen. De gedelegeerde handelingen bevatten rechtstreeks werkende Europese normen en met dit wetsvoorstel worden de bevoegdheden voor toezicht en handhaving daarop al geregeld. Een aanvullende toets die met de Kamer kan worden gedeeld, is daarom niet voorzien. Wel gaat de regering opnieuw met de ILT in gesprek over de benodigde middelen, zodra de gedelegeerde handelingen zijn vastgesteld. De Kamer zal worden geïnformeerd als toekomstige gedelegeerde handelingen invloed hebben op de benodigde capaciteit voor toezicht en handhaving.

HOOFDSTUK 4 VERHOUDING TOT ANDER RECHT

4.1 Nederlands recht

De leden van de BBB-fractie lezen dat documenten die in het kader van de verordening worden ontvangen in beginsel onder de Wet open overheid (Woo) kunnen vallen, terwijl de verordening tegelijkertijd bescherming van vertrouwelijke informatie voorschrijft.

***45**) Hoe wordt voorkomen dat commercieel gevoelige informatie over strategische grondstoffenketens via openbaarmaking de concurrentiepositie of economische veiligheid van Nederlandse bedrijven schaadt?*

Zoals ook aangegeven in het antwoord op een eerdere vraag van de leden van de BBB-fractie (vraag 38) bepaalt artikel 46 van de verordening dat de bescherming van handels- en bedrijfsgeheimen en andere gevoelige, vertrouwelijke en gerubriceerde informatie geschiedt overeenkomstig het Unierecht en het relevante nationale recht. Het gevolg hiervan is dat de Wet open overheid (Woo) in principe van toepassing is, nu de verordening zelf niets bepaalt over de openbaarmaking van informatie. Dit betekent echter niet dat informatie die op grond van artikel 46 van de verordening als vertrouwelijk moet worden beschermd, zonder meer openbaar zal worden gemaakt. De Woo kent in artikel 5.1 en 5.2 verschillende uitzonderingsgronden op de verplichting tot openbaarmaking, waaronder de bescherming van vertrouwelijk verstrekte bedrijfs- en fabricagegegevens, concurrentiegevoelige bedrijfsgegevens en, indien de nationale veiligheid in het geding is, de veiligheid van de Staat. Bij de beoordeling van een verzoek om openbaarmaking van informatie die in het kader van de verordening is verkregen, zal dan ook moeten worden beoordeeld of een van deze uitzonderingsgronden van toepassing is. Gelet op de aard van commercieel gevoelige informatie en de uit artikel 46 van de verordening voortvloeiende verplichting tot bescherming van vertrouwelijke informatie ligt het in de rede dat een dergelijke uitzonderingsgrond van toepassing is wanneer openbaarmaking de concurrentiepositie of economische belangen van betrokken bedrijven zou kunnen schaden.

HOOFDSTUK 5 GEVOLGEN

5.1 Inleiding

De leden van de BBB-fractie onderschrijven het dat de Europese verordening zelf rechtstreeks werkt en dat een groot deel van de gevolgen daarmee niet door de nationale wetgever kan worden voorkomen. Dat ontslaat Nederland volgens deze leden niet van de plicht om de nationale uitvoering zo eenvoudig, voorspelbaar en lastenarm mogelijk te organiseren.

5.2 Regeldruk voor het bedrijfsleven

De leden van de BBB-fractie lezen dat de regeldrukkosten per bedrijf voor verschillende verplichtingen kunnen oplopen tot duizenden of tienduizenden euro's. Een risicobeoordeling van de toeleveringsketen wordt bijvoorbeeld geraamd op 15.000 tot 30.000 euro per beoordeling.

46) *Zijn de indirecte regeldrukeffecten voor midden- en kleinbedrijven die als leverancier in deze ketens opereren afzonderlijk in kaart gebracht?*

De verordening beperkt bepaalde verplichtingen, zoals de risicobeoordeling van toeleveringsketens, tot grote ondernemingen. Dit sluit echter niet uit dat deze ondernemingen in het kader van de naleving informatie opvragen bij mkb-leveranciers. De omvang van eventuele indirecte administratieve lasten die hieruit voortvloeien, is niet afzonderlijk vastgesteld in de Europese effectbeoordeling.

De regering hecht eraan te benadrukken dat het onderliggende wetsvoorstel een zuivere nationale uitvoeringswet betreft. Deze uitvoeringswet richt uitsluitend de noodzakelijke juridische infrastructuur in, zoals de aanwijzing van de toezichthouder en de handhavingsbevoegdheden. De wet bevat geen nationale koppen en voegt uit zichzelf geen aanvullende regeldruk of administratieve verplichting toe.

47) *Deze leden willen voorkomen dat Europese duurzaamheids-, product- en ketenregels over elkaar heen worden gestapeld. Hoe borgt de regering dat de uitvoering van deze verordening aansluit op onder meer de Ecodesign for Sustainable Products Regulation (ESPR) en andere bestaande productregelgeving zonder dubbele administratie voor bedrijven?*

De regering onderkent het belang van het voorkomen van stapeling van Europese duurzaamheids-, product- en ketenregels. Tussen de ESPR en de verordening kritieke grondstoffen bestaat weinig overlap. Gedurende de onderhandelingsfase van beide verordeningen is hier nadrukkelijk op gelet om dubbelingen te voorkomen.

De verordening kritieke grondstoffen regelt ook de samenloop tussen de verschillende verordeningen door waar de verordening kritieke grondstoffen en de ESPR elkaar raken, te voorzien in regels over de onderlinge verhouding. Bij de etiketteringsverplichting voor permanente magneten in artikel 28 van de verordening kritieke grondstoffen wordt expliciet geregeld dat wanneer relevant wordt aangesloten bij de systematiek van de ESPR. Op grond van de ESPR kan voor bepaalde producten een digitaal productpaspoort worden vereist. Om voor die productcategorieën dubbele administratieve lasten voor bedrijven te voorkomen, is in de verordening kritieke grondstoffen opgenomen dat aan de etiketteringsverplichting moet worden voldaan door de betreffende informatie in het productpaspoort op te nemen.

Ook bij de uitvoering van beide verordeningen wordt hierop gelet: de regering zet zich ervoor in dat de handhaving van de verordening kritieke grondstoffen en de ESPR op dezelfde wijze wordt vormgegeven en gaat hierover periodiek in gesprek met de ILT.

48) *De leden van de BBB-fractie zijn van mening dat rapportageverplichtingen alleen verdedigbaar zijn wanneer de informatie daadwerkelijk wordt gebruikt voor voorzieningszekerheid of effectief toezicht. Welke bestaande rapportageverplichtingen kunnen voor Nederlandse bedrijven vervallen of samengevoegd worden als gevolg van de gegevens die onder deze verordening worden aangeleverd?*

De regering vindt het belangrijk dat rapportageverplichtingen voor bedrijven in samenhang met elkaar worden bezien en worden beoordeeld op nut en noodzaak. De verordening regelt zeer beperkt rapportageverplichtingen voor bedrijven. Enkel bij de rapportageverplichting uit artikel 8 die geldt voor de projectontwikkelaar van een strategisch project richting de Europese Commissie is dit het geval. Doordat dit rechtstreekse rapportage aan de Europese Commissie betreft, raakt dit geen andere nationale rapportageverplichtingen. De overige rapportageverplichtingen uit de verordening (artikel 22, 26 en 45) richten zich tot de lidstaat voor rapportages aan de Europese Commissie. Met dit wetsvoorstel heeft de regering er niet voor gekozen om voor deze rapportages informatieverplichtingen bij bedrijven te leggen. De regering zal voldoen aan de rapportageverplichtingen door gebruik te maken van bestaande datasets.

HOOFDSTUK 6 UITVOERING

6.1 Uitvoerbaarheids-, handhaafbaarheids- en fraudebestendigheidstoetsen

De leden van de BBB-fractie constateren dat de uitvoeringspraktijk nog op meerdere onderdelen afhankelijk is van toekomstige Europese uitwerking en van de implementatie van de ESPR. De ILT geeft aan dat tot die tijd haar toezicht op onderdelen slechts reactief kan zijn.

***49)** Acht de regering reactief toezicht in deze tussenperiode voldoende om een gelijk speelveld voor Nederlandse bedrijven te waarborgen?*

Zolang de relevante gedelegeerde handelingen nog niet zijn vastgesteld, kan er nog niet actief worden gehandhaafd op de normen voor permanente magneten. Voor deze tussenperiode is wel budget beschikbaar gesteld, zodat de ILT direct kan opschalen zodra de gedelegeerde handelingen van kracht worden. De regering zal er bij de Europese Commissie op aandringen dat deze tijdig tot stand komen, om de periode van beperkt toezicht zo kort mogelijk te houden. De regering acht reactief toezicht in deze periode als voldoende om een gelijk speelveld voor Nederlandse bedrijven te borgen.

Overzicht data gedelegeerde handelingen art. 28, 29 en 30 CRMA:

Artikel	Onderwerp	Deadline
Art. 28(1)	Productinformatie/labeling permanente magneten	Verplichting geldt vanaf 24 mei 2027, of twee jaar na inwerkingtreding van de betreffende gedelegeerde handeling indien dat later is
Art. 28	Bereken- en verificatieregels recyclaatgehalte	Uiterlijk op 24 mei 2027
Art. 29	Minimumaandelen recyclaatgehalte	Wordt uiterlijk 31 december 2031 vastgesteld door Commissie
Art. 30	Bereken- en verificatieregels CRM-voetafdruk en prestatieklassen	Wordt uiterlijk 24 mei 2027 vastgesteld door de Commissie

50) *De leden van de BBB-fractie merken daarnaast op dat in de uitvoeringstoets van het BTI wordt gesproken over structureel twee extra fulltime-equivalent (fte), terwijl de toelichting vermeldt dat geen extra fte nodig is. Kan de regering deze ogenschijnlijke tegenstrijdigheid verklaren?*

In de uitvoeringstoets is op basis van een eerste, voorzichtige schatting van de verwachte werklast berekend dat er voor de nieuwe taken een beslag van circa twee fte zou kunnen ontstaan.

Bij de nadere uitwerking en beoordeling van het totale takenpakket is echter vastgesteld dat BTI verwacht deze werkzaamheden binnen de bestaande capaciteit en middelen te kunnen opvangen. Hierdoor is er per saldo geen uitbreiding van het aantal fte nodig en hoeven er geen aanvullende middelen te worden vrijgemaakt. Mocht de feitelijke instroom van dossieraanvragen in de praktijk afwijken van de huidige verwachtingen, dan zal de werklastontwikkeling bij BTI uiteraard nauwlettend worden gemonitord en zal zo nodig worden voorzien in extra capaciteit.

51) *De leden van de BBB-fractie lezen tevens dat voor de RVO een gecombineerd centraal contactpunt voor de verordening kritieke grondstoffen en de NZIA wordt ingericht. Welke prestatie-indicatoren gebruikt de regering om te beoordelen of dit gecombineerde loket daadwerkelijk leidt tot kortere en voorspelbaardere procedures?*

De leden van de BBB-fractie lezen dat voor de RVO een gecombineerd centraal contactpunt voor de verordening kritieke grondstoffen en de Net-Zero Industry Act (NZIA) wordt ingericht. Deze leden vragen welke prestatie-indicatoren de regering gebruikt om te beoordelen of dit gecombineerde loket daadwerkelijk leidt tot kortere en voorspelbaardere procedures.

De inrichting van dit gecombineerde centrale contactpunt bij RVO vloeit voort uit een wettelijke verplichting uit de verordening en NZIA. Het doel hiervan is om versnippering te voorkomen en initiatiefnemers van strategische projecten één helder en centraal aanspreekpunt te bieden voor informatie en procesbegeleiding.

Bij het beoordelen van het contactpunt staat niet het meten van de feitelijke versnelling van de totale vergunningverlening centraal, aangezien de inhoudelijke besluitvorming en de formele procedures bij de reguliere bevoegde gezagen blijven belegd. Wel wordt gemonitord hoe het contactpunt in de praktijk functioneert.

Hierbij wordt continu gemonitord hoe vaak en op welke wijze het contactpunt wordt geraadpleegd door initiatiefnemers en bevoegde gezagen. Daarnaast wordt gekeken naar de tijdigheid waarmee RVO haar eigen coördinerende en informatieve taken uitvoert en hoe de kwaliteit van de ondersteuning door gebruikers wordt gewaardeerd. Dit geeft inzicht in het bereik en het gebruik van het loket, op basis waarvan het proces waar nodig kan worden geoptimaliseerd.

6.1.1 Uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets TEV

De leden van de CDA-fractie lezen dat de afdeling Toezicht Economische Veiligheid het wetsvoorstel uitvoerbaar, maar nauwelijks tot niet handhaafbaar acht. De regering erkent in de toelichting dat de toezichthouder voor de benodigde informatie sterk afhankelijk is van andere partijen. Deze leden vragen hoe de regering deze conclusie weegt.

***52)** Acht de regering de voorgestelde inrichting van het toezicht voldoende om effectieve handhaving mogelijk te maken? Hoe wordt geborgd dat de toezichthouder tijdig beschikt over de informatie die noodzakelijk is om zijn taak uit te oefenen?*

De regering wil de leden in dit verband verwijzen naar het antwoord dat zij eerder heeft gegeven op een vraag van de leden van de BBB-fractie (vraag 39). De regering onderkent het gesignaliseerde aandachtspunt betreffende de afhankelijkheid van BTI, maar is tegelijkertijd van mening dat dit niet hoeft te betekenen dat nationaal toezicht niet mogelijk is. Wel is goede informatie-uitwisseling, zoals beschreven in het antwoord op vraag 40, vereist.

Daarnaast lezen deze leden dat vanwege de aard van de bepalingen slechts in uitzonderlijke gevallen tot sanctionering kan worden overgegaan.

53) *Wat betekent dit volgens de regering voor de effectiviteit van de handhaving en op welke wijze wordt de naleving in de praktijk geborgd?*

De mogelijkheid om te sanctioneren hangt samen met de wijze waarop de verplichtingen in de verordening zijn geformuleerd. Niet iedere verplichting leent zich naar haar aard voor directe sanctionering. De effectiviteit van de handhaving dient daarom niet uitsluitend te worden afgemeten aan het aantal opgelegde sancties. Van belang is vooral of toezicht ertoe leidt dat ondernemingen hun verplichtingen daadwerkelijk naleven en of bij overtredingen voldoende kan worden ingegrepen. Sancties zijn niet het primaire instrument om naleving te bereiken. De naleving wordt in de eerste plaats geborgd door toezicht op de verplichtingen uit de verordening en het tijdig signaleren van mogelijke overtredingen. Indien nodig kan vervolgens handhavend worden opgetreden.

6.1.2 Handhaafbaarheids-, uitvoerbaarheids- en fraudebestendigheidstoets ILT

De leden van de CDA-fractie constateren daarnaast dat het toezicht door de ILT op de verplichtingen rond permanente magneten vooralsnog grotendeels reactief wordt ingericht.

54) *Acht de regering reactief toezicht voldoende om effectieve naleving van deze nieuwe verplichtingen te borgen? Op welke wijze wordt bepaald of op termijn meer risicogericht of actief toezicht noodzakelijk is?*

De regering wil de leden in dit verband verwijzen naar het antwoord dat zij eerder heeft gegeven op een vraag van de leden van de BBB-fractie (vraag 49). Voor de periode tot de vaststelling van de relevante gedelegeerde handelingen wordt reactief toezicht voldoende geacht. Zodra de gedelegeerde handelingen zijn vastgesteld, kan de ILT direct opschalen. Na vaststelling van de gedelegeerde handelingen gaat de regering opnieuw met de ILT in gesprek over de invulling van het toezicht en of de beschikbaar gestelde middelen daarvoor toereikend zijn.

6.2 Financiële gevolgen

55) *De leden van de BBB-fractie lezen dat de ILT voor specifiek toezicht op permanente magneten twee fte noodzakelijk acht, met geraamde*

jaarlijkse kosten van circa 228.000 tot 255.000 euro. Kan de regering bevestigen dat deze capaciteit structureel beschikbaar is zodra actief toezicht noodzakelijk wordt?

De regering kan dit bevestigen. De benodigde middelen (circa 228.000 – 255.000 euro) zijn opgenomen in een structurele opdracht aan de ILT. De benodigde capaciteit van twee fte bij de ILT voor het toezicht op permanente magneten wordt daarmee structureel geborgd.

De leden van de BBB-fractie vinden het belangrijk dat nieuwe uitvoeringsstructuren niet ongemerkt uitgroeien tot permanente extra bureaucratie.

56) *Kan de regering een totaalbeeld geven van de structurele uitvoeringskosten voor het centrale contactpunt, het NMO, het Bureau Toetsing Investeringen en de ILT zodra de verordening volledig is uitgewerkt?*

Organisatie	Kosten p/j x 1000	Opmerkingen
RVO Centraal contactpunt	198	
NMO	6500	Onderdeel van grotere opdracht NMO
ILT	*255*	
BTI	-	

II ARTIKELEN

57) *De leden van de BBB-fractie constateren dat artikel 9.4a.5 van de Wet milieubeheer ruimte biedt om bij algemene maatregel van bestuur (AMvB) of voor uitvoeringstechnische voorschriften bij ministeriële regeling, nadere regels te stellen. Kan de regering bevestigen dat deze delegatiegrondslag niet zal worden gebruikt voor nationale beleidsverplichtingen die verder gaan dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de Europese verordening?*

De regering kan bevestigen dat deze grondslag niet gebruikt wordt voor verdergaande nationale beleidsverplichtingen. Dit is ook terug te lezen in de formulering van de delegatiegrondslag, waar de mogelijkheid tot het

stellen van regels wordt beperkt tot het stellen van regels ten behoeve van de uitvoering van de verordening. Bovendien is het staand kabinetsbeleid om EU-regelgeving zuiver en lastenluw te implementeren. Dit zal dus het uitgangspunt zijn in geval in de toekomst van de delegatiegrondslag gebruik wordt gemaakt.

58) *De leden van de BBB-fractie constateren ten slotte dat het wetsvoorstel geen nationale evaluatiebepaling bevat, terwijl de uitvoering op onderdelen nog afhankelijk is van toekomstige Europese normen en aanvullende uitvoeringstoetsen. Kan de regering motiveren waarom in deze uitvoeringswet geen eigen evaluatiemoment is opgenomen?*

De leden van de BBB-fractie constateren terecht dat het wetsvoorstel geen evaluatiebepaling bevat. De regering acht een zelfstandige evaluatie van het wetsvoorstel niet noodzakelijk, omdat het wetsvoorstel geen substantiële nationale beleidskeuzes bevat en slechts strekt tot uitvoering en handhaving van de rechtstreeks toepasselijke verordening, met inbegrip van de verplichtingen die nader worden uitgewerkt in toekomstige Europese normen. Ook relevant in dit verband is dat artikel 48 van de verordening al voorziet in een evaluatie, waarin de inhoudelijke verplichtingen uit de verordening geëvalueerd worden.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
H.G. Herbert